

Μαρία Αγγελίδου

Αθλοί
του
Ηρακλή

εικόνες:
Ίρις Σαμαρτζή

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Το λιοντάρι
της
Νεμέας

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Επιμέλεια – Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ...

ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Αντιμέτωπος άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ: ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΝΕΜΕΑΣ

Στη Νεμέα, σε μια σπηλιά, ζούσε ένα φοβερό λιοντάρι. Δεν ήταν ένα οποιοδήποτε λιοντάρι, ήταν γιος της Έχιδνας και του Όρθρου (ή του Τυφώνα), αδερφός της Σφίγγας που σκότωσε ο Οιδίποδας όταν έλυσε το αίνιγμά της.

Το λιοντάρι αυτό το μεγάλωσε η Ήρα. Ήταν άπρωτο, δηλαδή το δέρμα του δεν μπορούσε να τρυπηθεί ούτε από βέλη (ακόμα και σιδερένια), ούτε από σπαθί ή ακόντιο, αλλά δεν μπορούσαν να το σκοτώσουν ούτε με πέτρα ή ξύλο. Όταν έβγαине από τη σπηλιά του και κυκλοφορούσε στην περιοχή της Νεμέας, κατέστρεφε τα πάντα.

Ο Ηρακλής, μετά την εντολή από τον Ευρυσθέα, πήρε το σπαθί και το τόξο και ξεκίνησε για να βρει το λιοντάρι. Στον δρόμο έφτιαξε και ένα ρόπαλο από αγριελιά. Όταν συνάντησε το ζώο, προσπάθησε να το σκοτώσει με το σπαθί και τα βέλη του ή να το χτυπήσει με το ρόπαλο. Το ζώο όμως δεν έπαθε κάτι και μπήκε στη φωλιά του, η οποία είχε δύο εισόδους. Ο ήρωας έφραξε τη μία είσοδο και μπήκε από την άλλη. Του επιτέθηκε, πάλεψε μαζί του και τελικά το έπνιξε. Το σήκωσε στην πλάτη του και το πήγε στις Μυκίνες. Ο Ευρυσθέας, όταν είδε ότι ο Ηρακλής κατάφερε κάτι σχεδόν ακατόρθωτο, θαύμασε την ανδρεία του αλλά κυρίως άρχισε να φοβάται τον γιο του Δία. Γι' αυτό και στους επόμενους άθλους δεν τον άφηνε να περνάει τα τείχη και έστελνε άλλους να του δίνουν τις εντολές του.

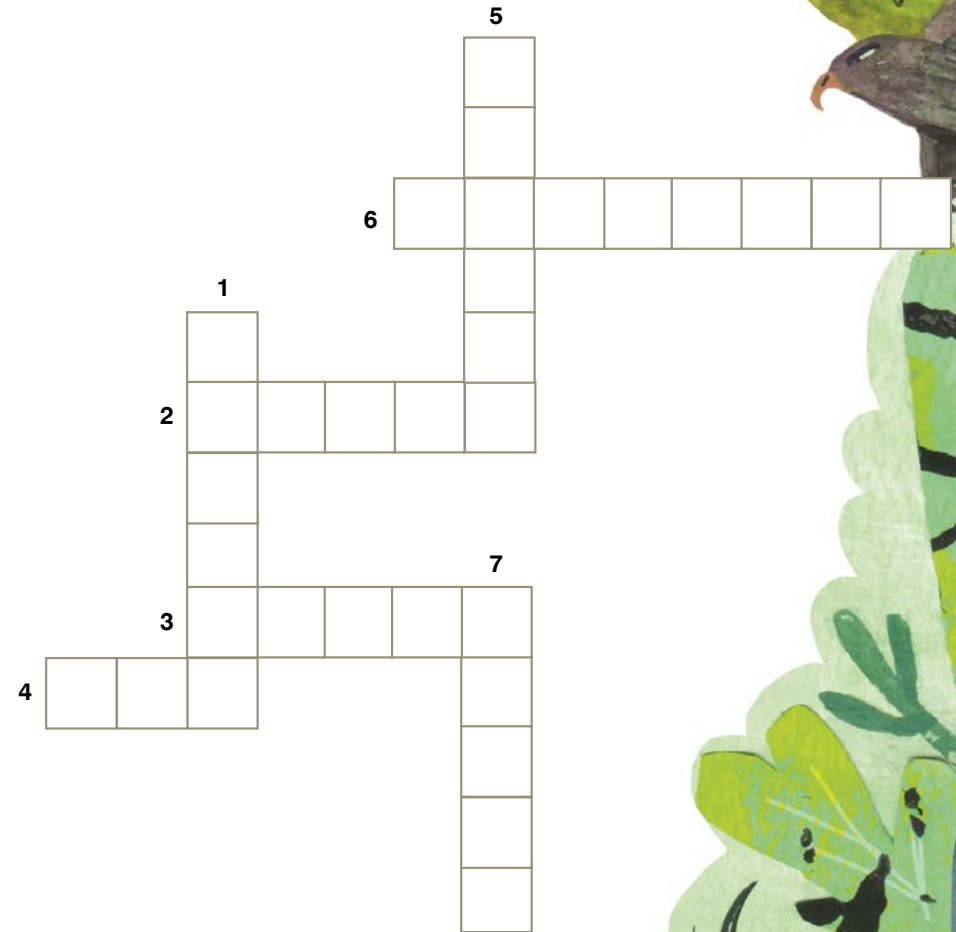
Ο Ηρακλής θέλησε να γδάρει το δέρμα του ζώου. Για να το καταφέρει, χρησιμοποίησε τα νύχια του ζώου. Από τότε φορούσε τη λεοντή για προστασία.

ΣΚΕΨΟΥ ΚΙ ΑΥΤΟ

Στη μυθολογία πολλών λαών, ο γενναίος και ρωμαλέος άντρας, το σύμβολο της ανθρώπινης δύναμης, σκοτώνει ένα φοβερό λιοντάρι, τον βασιλιά των ζώων, και έτσι τονίζονται η γενναιότητα και η δύναμή του.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1. Η φοβερή μητέρα του lionταριού της Νεμέας.
2. Ο Ηρακλής σκότωσε το lionτάρι με τα
3. Με αυτά έγδαρε το δέρμα του.
4. Η θεά που μεγάλωσε το lionτάρι.
5. Η αδερφούλα του lionταριού.
6. Η σπηλιά όπου ζούσε το lionτάρι είχε δύο
7. Η θεά που βοήθησε τον Ηρακλή στον άθλο (σύμφωνα με τις περισσότερες απεικονίσεις του μύθου).

1. Έχιδνα, 2. Χέρια, 3. Νύχια, 4. Ήρα.
5. Σφίγγα, 6. Εισόδους, 7. Αθηνά

ΑΥΞΕΙΣ

► Παρατήρησε τις δύο παραστάσεις από αρχαιοελληνικά αγγεία.

- Πώς παρουσιάζεται ο πρώτος άθλος του Ηρακλή;
- Ποιες είναι οι δύο μορφές αριστερά και δεξιά από τον Ηρακλή; Τι κρατάνε;

Βερολίνο, Κρατικό Μουσείο

► Στην παρακάτω παράσταση η λαβή και η κίνηση του Ηρακλή θυμίζουν το άθλημα της πάλης: ο ήρωας σηκώνει το λιοντάρι και είναι έτοιμος να το πετάξει κάτω ανάσκελα.

- Αναζήτησε στην εγκυκλοπαίδεια ή στο διαδίκτυο πληροφορίες για το άθλημα της πάλης στην αρχαιότητα: τα είδη της πάλης, την παλαίστρα (το «γυμναστήριο»), το παγκράτιο (συνδυασμός πάλης και πυγμαχίας), την πάλη ως μεμονωμένο αγώνισμα και ως μέρος του πένταθλου στους πανελλήνιους αγώνες.

Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο

- Μετά τη νίκη του, ο Ηρακλής όρισε να γίνονται στη Νεμέα πανελλήνιοι αθλητικοί αγώνες (όπως γίνονταν στην Ολυμπία, στους Δελφούς και την Ισθμία). Κατά τη διάρκεια των αγώνων σταματούσαν οι μάχες (εκεχειρία). Οι αγώνες αυτοί αναβίωσαν το 1996 και γίνονται κάθε 4 χρόνια.

- Επισκέψου τον ιστότοπο του Συλλόγου για την Αναβίωση των Νεμέων Αγώνων <http://nemeangames.org/el/> και παρότρυνε τους γονείς σου να σε βοηθήσουν ώστε να παρακολουθήσεις ως θεατής τους επόμενους αγώνες είτε να πάρεις μέρος σε αυτούς ως αθλητής ή αθλήτρια.

Το αρχαίο στάδιο της Νεμέας όπως είναι σήμερα

- Στα παρακάτω νομίσματα καθώς και στο γλυπτό από τη λεγόμενη Σαρκοφάγο του Μ. Αλεξάνδρου απεικονίζονται Μακεδόνες βασιλιάδες.

- Παρατήρησες τι φορούν στο κεφάλι;
- Με ποιον ήρωα θέλουν να συνδέσουν την καταγωγή τους και γιατί;
- Γιατί αυτές οι απεικονίσεις αποδεικνύουν την ελληνικότητα της Μακεδονίας;

Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο

Αλέξανδρος ο Γ'

Αρχέλαος Α'

Η Λερναία
Ύδρα

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ...

ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Αντιμετώπισε άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ:

ΤΗ ΛΕΡΝΑΙΑ ΥΔΡΑ

Μετά το λιοντάρι της Νεμέας ο Ηρακλής ανέλαβε να εξοντώσει και τη φρικτή αδερφή του, τη Λερναία Ύδρα, που προξενούσε μεγάλο κακό σε όσους κατοικούσαν στην περιοχή του Άργους.

Το τέρας ζούσε σε μια πηγή κοντά στη λίμνη Λέρνα. Παιδί του Τυφώνα και της Έχιδνας, είχε ένα τεράστιο σώμα με εννιά φιδίσια κεφάλια: όλα έβγαζαν φωτιές και δηλητήριο. Το μεσαίο κεφάλι ήταν αθάνατο, ενώ, αν έκοβες ένα από τα υπόλοιπα κεφάλια, στη θέση του φύτρωναν δύο.

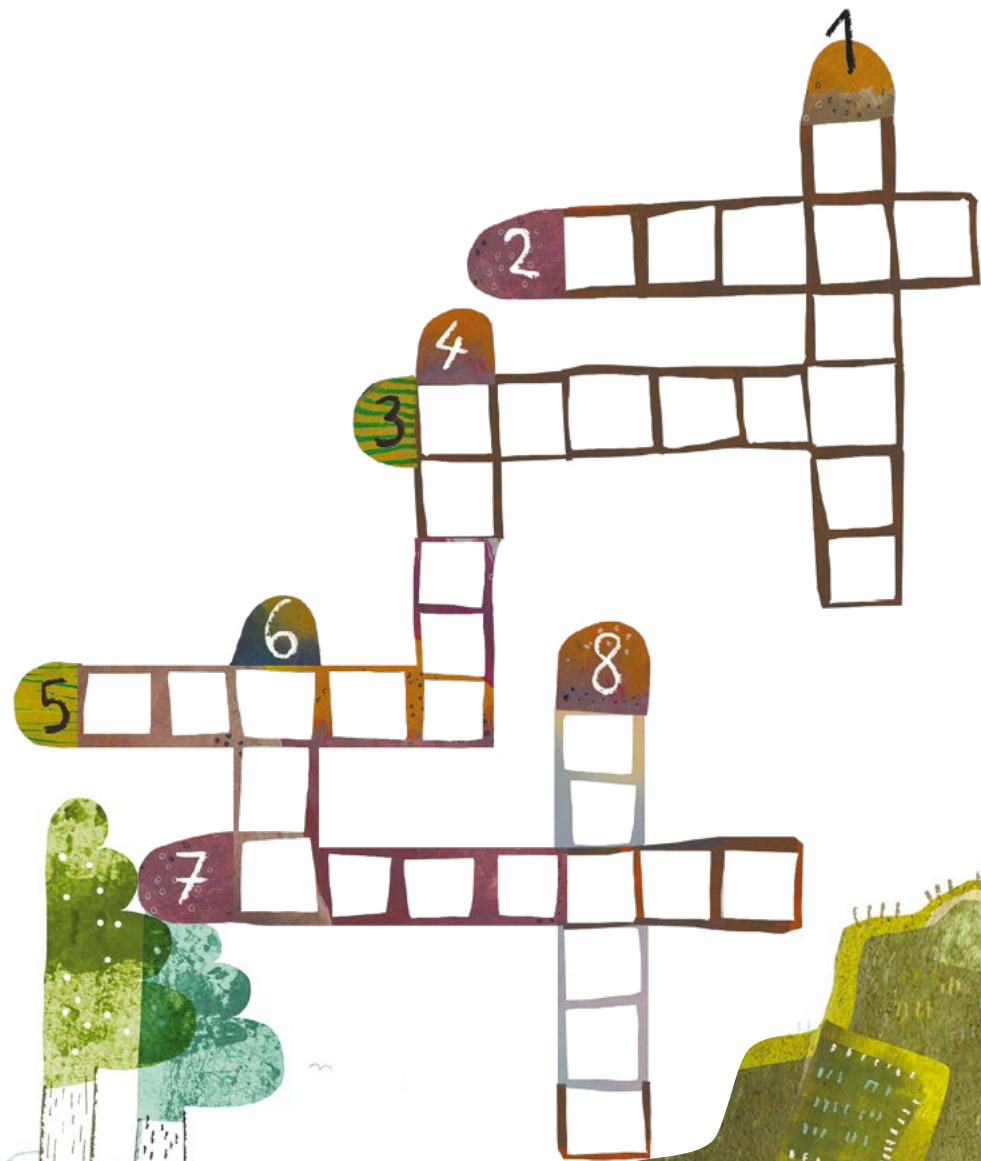
Ήταν πράγματι μια πολύ δύσκολη δοκιμασία, ακόμα και για τον γενναιότερο ήρωα, τον Ηρακλή. Γι' αυτό πήρε για βοηθό του τον ανιψιό του, τον Ιόλαο. Αλλά και η Αθηνά δεν τον άφησε μόνο του, τον συμβούλεψε όπως έπρεπε. Μόλις έφτασαν έξω από τη φωλιά της Ύδρας, άρχισαν να της ρίχνουν βέλη με φωτιά για να βγει έξω. Όταν βγήκε, ο Ηρακλής της επιτέθηκε με το ρόπαλό του και ένα δρεπάνι. Αυτή προσπάθησε να τον σκοτώσει αλλά ο ήρωας άρχισε να της κόβει τα κεφάλια. Επειδή όμως αυτά, αντί να λιγοστεύουν, διπλασιάζονταν και, επιπλέον, εμφανίστηκε κι ένας τεράστιος κάβουρας που δάγκωσε τον Ηρακλή, ο ήρωας φώναξε τον Ιόλαο. Ο Ηρακλής πάτησε και έλιωσε τον κάβουρα και ξεκίνησε να κόβει τα κεφάλια. Αμέσως ο Ιόλαος έβαζε φωτιά στην πληγή, οπότε σταματούσε το αίμα και δεν έβγαιναν νέα κεφάλια. Έτσι, τα έκοψε όλα και το τελευταίο, το αθάνατο, το έθαψε στη γη κι έβαλε αποπάνω μια πολύ βαριά πέτρα. Το σώμα του τέρατος το έσκισε, έβγαλε από μέσα το δηλητήριο και σε αυτό βούτηξε τα βέλη του: έγιναν θανατηφόρα και τα χρησιμοποίησε στους επόμενους άθλους του.

ΣΚΕΨΟΥ ΚΙ ΑΥΤΟ...

Η λίμνη Λέρνα (όπως και άλλες λίμνες) θεωρούνταν στην αρχαιότητα μία από τις εισόδους του Κάτω Κόσμου. Με τον δεύτερο άθλο του ο Ηρακλής πετυχαίνει μια νίκη ενάντια στον θάνατο και προετοιμάζεται η θεοποίησή του. Επίσης, ο μύθος σχετίζεται με την προσπάθεια του ανθρώπου να απαλλαγεί από τους βάλτους (αποξήρανση) που υπήρχαν γύρω από λίμνες και προκαλούσαν πολλές ασθένειες.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1. Ο βοηθός του Ηρακλή σε αυτόν τον μύθο.
2. Εκεί βρισκόταν η λίμνη Λέρνα.
3. Η μητέρα της Λερναίας Ύδρας.
4. Τόσα ήταν τα κεφάλια του τέρατος.
5. Αυτή η θεά βοήθησε τον Ηρακλή.
6. Αυτή η θεά δυσκόλεψε τον Ηρακλή.
7. Το μεσαίο κεφάλι της Λερναίας Ύδρας ήταν ...
8. Ο βοηθός του Ηρακλή έκαψε τα κεφάλια κρατώντας αναμμένα ...

► Παρατήρησε την αναμέτρηση του Ηρακλή με τη Λερναία Ύδρα στις δύο παραστάσεις από αρχαία ελληνικά αγγεία.

- Γράψε παρακάτω τα ονόματα των προσώπων.

Παρίσι, Μουσείο του Λούβρου

ΔΙΑΒΑΣΕ ΚΙ ΑΥΤΟ

Μελανόμορφος ρυθμός: μια τεχνική διακόσμησης των αρχαίων αγγείων σύμφωνα με την οποία οι μορφές είναι σε μαύρο χρώμα και το βάθος στο χρώμα του πηλού.

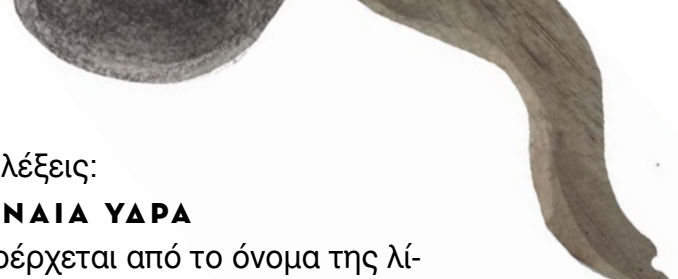
- Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές επισημαίνεις στα δύο αγγεία όσον αφορά τον τρόπο απεικόνισης του μύθου;
- Πώς παρουσιάζεται ο Ηρακλής σε κάθε αγγείο; Ποια όπλα έχει;
- Τι κάνουν τα άλλα πρόσωπα;

Παλέρμο, Εθνικό Μουσείο

ΔΙΑΒΑΣΕ ΚΙ ΑΥΤΟ

Ερυθρόμορφος ρυθμός: μια τεχνική διακόσμησης των αρχαίων αγγείων σύμφωνα με την οποία οι μορφές είναι στο χρώμα του πηλού ενώ το βάθος σε μαύρο χρώμα.

-
- Παρατήρησε τις δύο λέξεις:

ΛΕΡΝΑΙΑ ΥΔΡΑ

Η λέξη **ΛΕΡΝΑΙΑ** προέρχεται από το όνομα της λίμνης (**Λέρνα**) στην οποία βρισκόταν το τέρας που σκότωσε ο Ηρακλής.

Η λέξη **ΥΔΡΑ** προέρχεται από την αρχαία λέξη **ύδωρ** = **νερό**, δηλώνει δηλαδή το τέρας που ζει στο νερό.

Από την αρχαία λέξη **ύδωρ** δημιουργήθηκαν πάρα πολλές λέξεις, πολλές από τις οποίες χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα.

- Με τη βοήθεια του λεξικού, γράψε όσο περισσότερες λέξεις μπορείς (απλές ή σύνθετες) οι οποίες να προέρχονται από τη λέξη **ύδωρ**.

.....

.....

.....

.....

Τι διαπιστώνεις σχετικά με τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας αλλά και τη συνέχειά της από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα;

- Ζωγράφισε τη Λερναία Ύδρα έτσι όπως εσύ τη φαντάζεσαι.
-

Αν ο Ευρυσθέας ανέθετε σ' εσένα αυτόν τον άθλο,

- με ποια όπλα θα προσπαθούσες να εξοντώσεις το τέρας;
- ποιον (ή ποια) θα έπαιρνες μαζί σου για βοηθό;

Ο κάπρος του Ερύμανθου

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Επιμέλεια – Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ... ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Αντιμετώπισε άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ: ΤΟΝ ΚΑΠΡΟ ΤΟΥ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ

Αφού ξεμπερδέψε ο Ηρακλής με τη Λερναία Ύδρα, έφυγε για την Αρκαδία, για το βουνό Ερύμανθο, γιατί ο Ευρυσθέας τον έστειλε να ασχοληθεί και με ένα άλλο θηρίο. Του ζήτησε να του φέρει ζωντανό έναν κάπρο, δηλαδή ένα αγριογούρουνο, που προκαλούσε μεγάλη καταστροφή στη γύρω περιοχή.

Πριν ξεκινήσει την αναζήτηση του ζώου, ο Ηρακλής πέρασε από τον φίλο του τον Κένταυρο Φόλο για να πάρει πληροφορίες. Οι Κένταυροι, που ήταν μισοί άνθρωποι και μισοί άλογα, ζούσαν σε αυτήν την περιοχή της Πελοποννήσου και ήταν άγρια και κακά πλάσματα. Διαφορετικοί ήταν μόνο δύο Κένταυροι: ο φιλήσυχος Φόλος και ο σοφός Χείρωνας (δάσκαλος πολλών ηρώων της μυθολογίας), που ήταν φίλοι του Ηρακλή. Ο Ηρακλής, όταν τον φιλοξενούσε ο Φόλος, έπεισε τον φίλο του να ανοίξει ένα πιθάρι με κρασί που είχε στη σπηλιά του, δώρο του θεού Διονύσου στους Κένταυρους. Όταν το άνοιξε, οι Κένταυροι, οδηγημένοι από τη μυρωδιά του κρασιού, έτρεξαν στη σπηλιά για να πιουν κι αυτοί. Επειδή όμως το κρασί δεν ήταν αρκετό για όλους, ξέσπασε άγρια μάχη ανάμεσα στον Ηρακλή και τους Κένταυρους. Ο Ηρακλής τούς κυνήγησε σε μεγάλη απόσταση (έφτασε μέχρι νότια, εκεί που ζούσε ο Χείρωνας) και σκότωσε αρκετούς. Όμως ένα από τα δηλητηριασμένα βέλη του χτύπησε κατά λάθος τον Χείρωνα. Αυτός, αν και ήταν αθάνατος, δεν μπορούσε να αντέξει τους πόνους κι έτσι ζήτησε από τον Δία να πεθάνει. Εκτός όμως από τον Χείρωνα, πέθανε κι ο Φόλος όταν περιεργαζόταν ένα δηλητηριασμένο βέλος. Ο Ηρακλής με μεγάλη λύπη έθαψε τους δύο φίλους του και ξεκίνησε για να βρει τον κάπρο.

Επειδή δεν έπρεπε να σκοτώσει το ζώο, το κυνήγησε μέχρι που αυτό εξαντλήθηκε από την κούραση. Του έδωσε τα πόδια, το σήκωσε στους ώμους του και το πήγε στις Μυκίνες. Ο Ευρυσθέας, μόλις είδε τον Ηρακλή, κρύφτηκε από τον φόβο του σε ένα χάλκινο πιθάρι!

ΘΥΜΗΣΟΥ ΚΙ ΑΥΤΟ

Ο Ηρακλής σε αυτόν τον άθλο δε σκότωσε τον κάπρο για να μπορέσει να τον πιάσει. Σε ποιους άλλους άθλους μετέφερε το ζώο ζωντανό στον Ευρυσθέα; Πιστεύεις ότι ήταν πιο εύκολο για τον ήρωα να σκοτώσει το ζώο ή να το μεταφέρει ζωντανό;

ΜΕΣΟΣΤΙΧΙΔΑ

► Όταν συμπληρώσεις τις λέξεις, θα σχηματιστεί κάθετα το όνομα του βουνού στο οποίο τριγυρνούσε ο κάπρος.

1. Ο βασιλιάς που αναθέτει στον Ηρακλή τους άθλους του.
2. Λέγεται και κάπρος.
3. Ήταν μισοί άνθρωποι και μισοί άλογα.
4. Εκεί ήταν το παλάτι του Ευρυσθέα.
5. Τα βέλη του Ηρακλή ήταν δηλητηριασμένα γιατί τα βούτηξε στο αίμα της Λερναίας
6. Αυτός ο Κένταυρος ήταν δάσκαλος πολλών ηρώων.
7. Εκεί κρύφτηκε ο Ευρυσθέας όταν του πήγε ο Ηρακλής τον κάπρο.
8. Ο φίλος του Ηρακλή, τον οποίο επισκέφτηκε ο ήρωάς μας προτού εκτελέσει τον άθλο του κάπρου.
9. Αυτός ο άθλος του Ηρακλή ήταν ο

1. _ _ _ _ _

2. _ _ _ _ _

3. _ _ _ _ _

4. _ _ _ _ _

5. _ _ _ _ _

6. _ _ _ _ _

7. _ _ _ _ _

8. _ _ _ _ _

9. _ _ _ _ _

1. ΕΥΡΥΣΘΕΑΣ, 2. ΑΡΠΙΟΓΟΡΟΝΟ, 3. ΚΕΝΤΑΥΡΟΙ, 4. ΜΥΚΗΝΕΣ,
5. ΥΔΡΑΣ, 6. ΧΕΙΡΩΝΑΣ, 7. ΠΙΘΑΡΙ, 8. ΦΟΒΟΣ, 9. ΤΡΙΤΟΣ

ΑΝΣΕΙΣ:

- ▶ Ποια φάση από τον τρίτο άθλο του Ηρακλή βλέπεις στην παρακάτω παράσταση από ένα αρχαιοελληνικό αγγείο; Μπορείς να την περιγράψεις;
- Ποια θεά συμπαραστέκεται στον Ηρακλή, σύμφωνα με τον αρχαίο καλλιτέχνη;

Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο

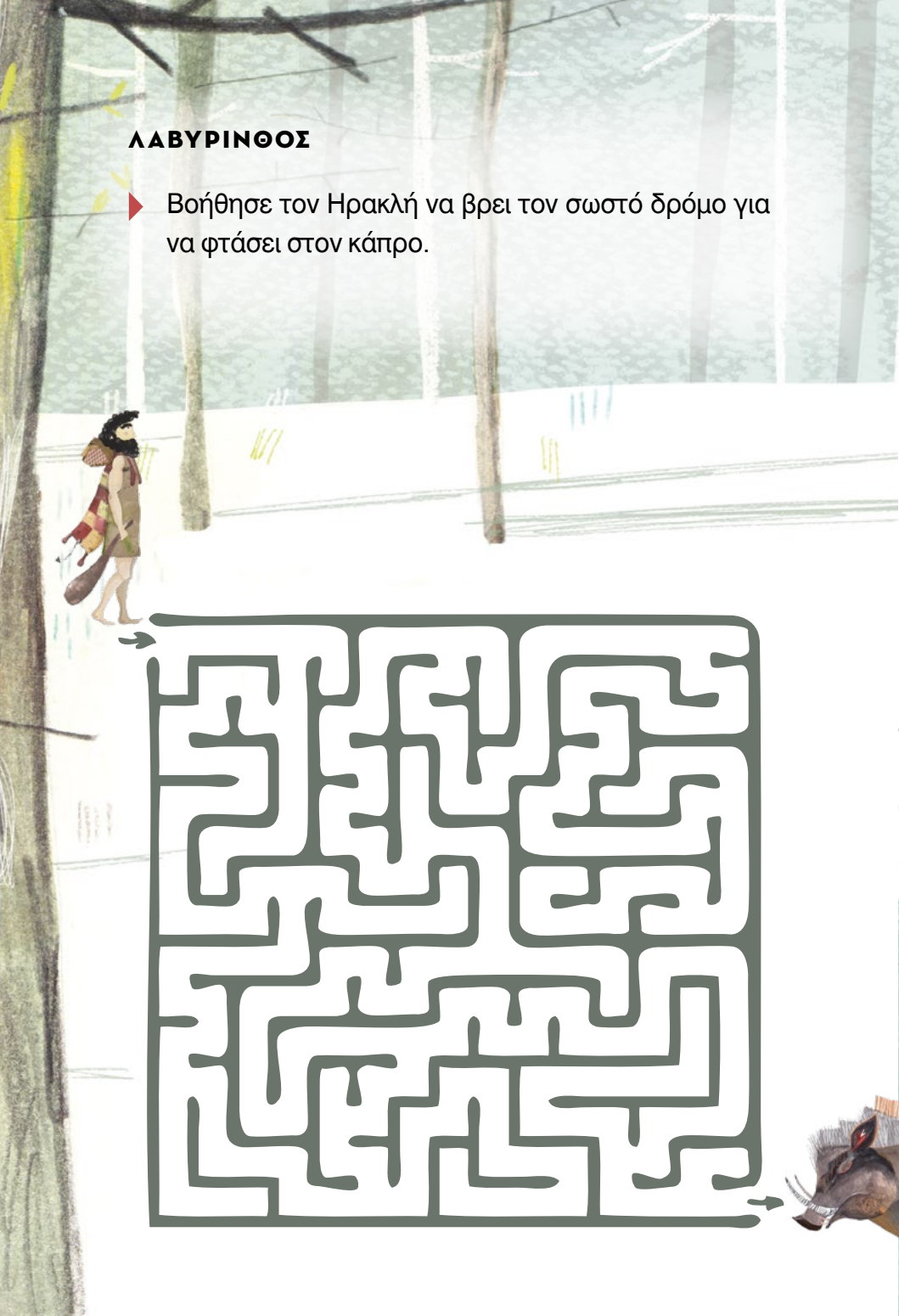
- ▶ Στην παρακάτω παράσταση από ένα άλλο αγγείο βλέπουμε μια διαφορετική φάση του άθλου. Ποια είναι αυτή;
- Ποια πιστεύεις ότι μπορεί να είναι τα πρόσωπα που παρουσιάζονται μαζί με τον Ηρακλή;

Αγία Πετρούπολη, Μουσείο Ερμιτάζ

ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

- ▶ Βοήθησε τον Ηρακλή να βρει τον σωστό δρόμο για να φτάσει στον κάπρο.

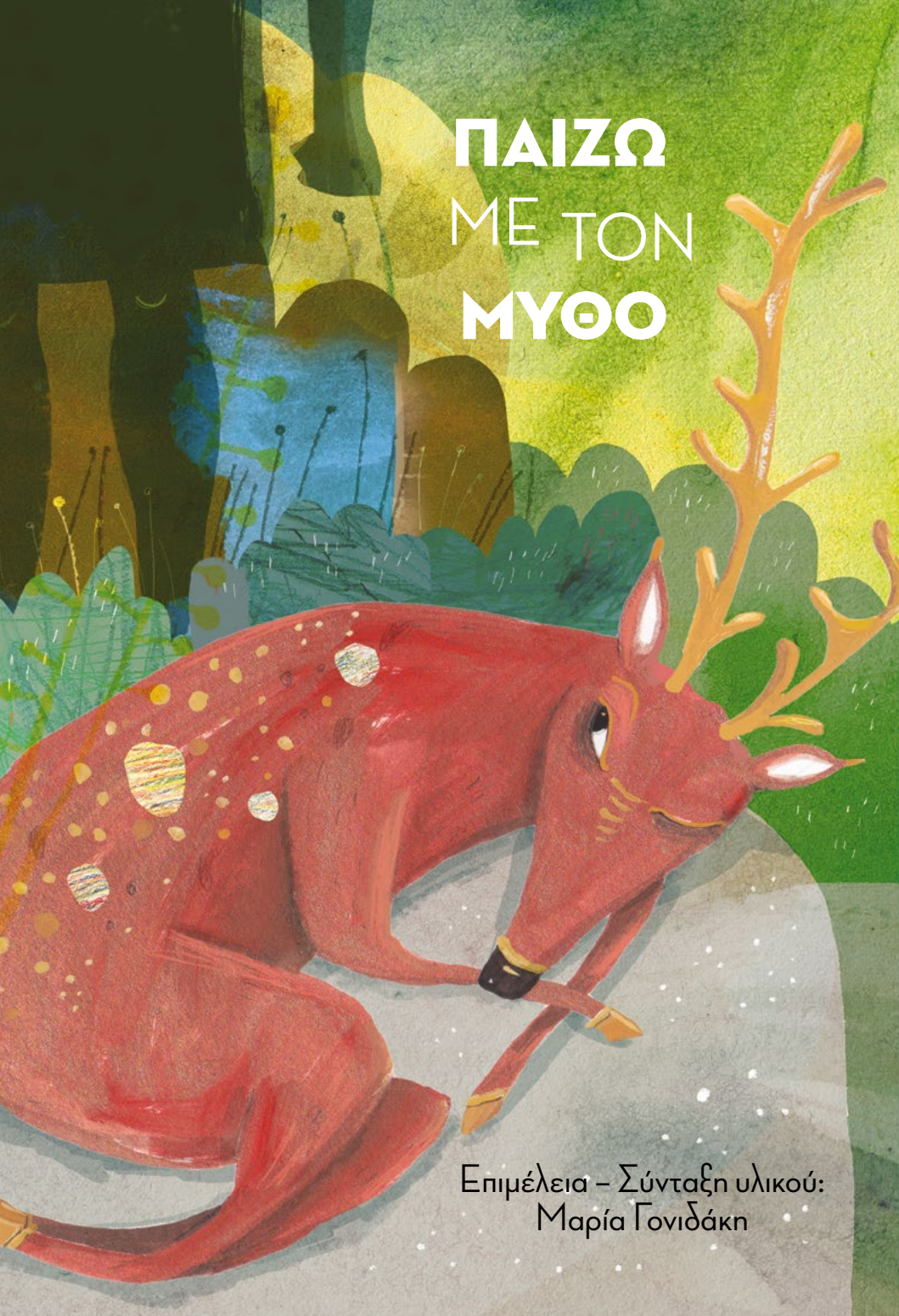

- ▶ Υπόθεσε ότι ο Ηρακλής ταξιδεύει στη δική μας εποχή και τον συναντάς. Ποιους άθλους θα του ανέθετες να κάνει;
- Υπάρχουν στις μέρες μας «άγρια θηρία» από τα οποία θα ήθελες να μας γλιτώσει ο σπουδαίος ήρωας;
- Μπορείς να γράψεις γι' αυτούς τους άθλους ή να τους ζωγραφίσεις.

Η ελαφίνα
της
Κερύνειας

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Επιμέλεια – Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ...

ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Αντιμετώπισε άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ: ΤΟ ΕΛΑΦΙ ΤΗΣ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ

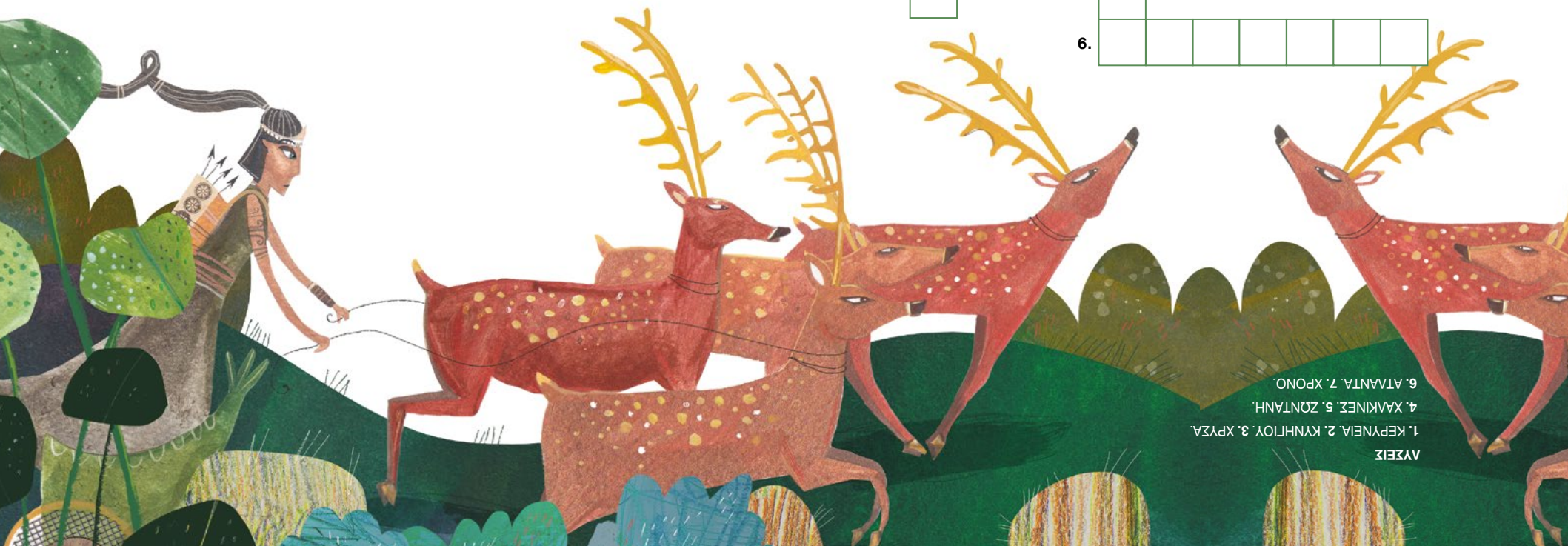
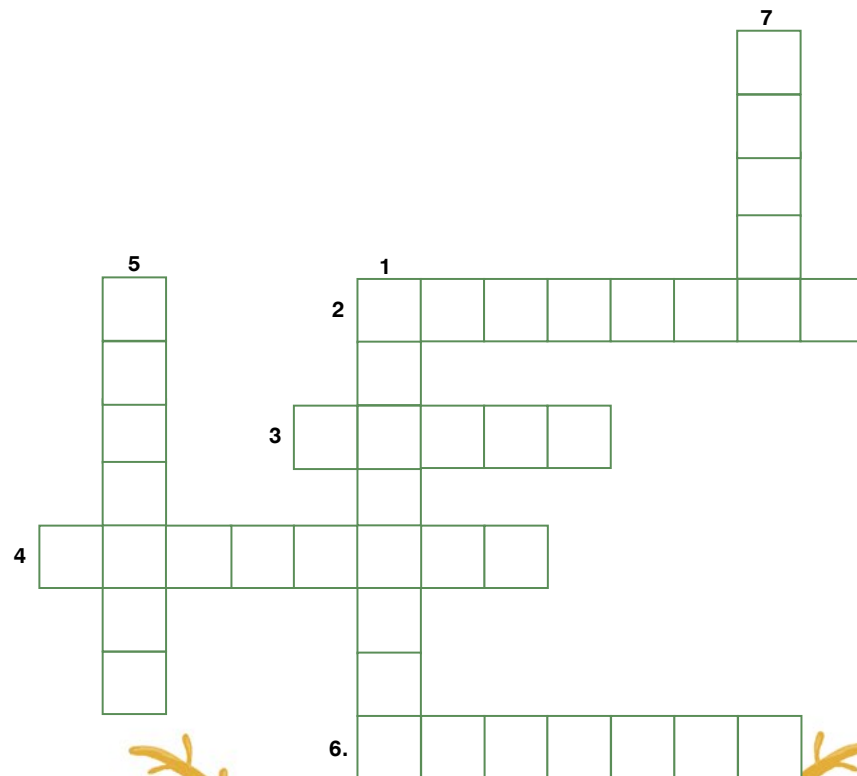
Κάποτε, όταν περιπλανιόταν στο δάσος η θεά Άρτεμη, η θεά του κυνηγιού, συνάντησε πέντε πολύ όμορφες ελαφίνες με χρυσά κέρατα και χάλκινες οπλές. Τις κυνήγησε αλλά έπιασε μόνο τις τέσσερις που τις είχε στο άρμα της. Η πέμπτη ελαφίνα έμεινε ελεύθερη στο βουνό Κερύνεια, στα σύνορα της Αρκαδίας και της Αχαΐας, στην Πελοπόννησο. Σύμφωνα με μια εκδοχή του μύθου, αυτό το ελάφι, που ήταν η ιερή ελαφίνα της Άρτεμης, το έδωσε στην Άρτεμη η Ταϋγέτη, η κόρη του Άτλαντα (του Τιτάνα που τον είχε τιμωρήσει ο Δίας να κρατά για πάντα τον ουρανό στην πλάτη του), επειδή η Άρτεμη την είχε βοηθήσει να ξεφύγει από τον Δία που την κυνηγούσε.

Αυτήν την ιερή ελαφίνα ζήτησε ο Ευρυσθέας από τον Ηρακλή να του τη φέρει ζωντανή στις Μυκήνες (ήταν σίγουρος ότι αυτόν τον άθλο δε θα τον κατάφερνε γιατί το ελάφι έτρεχε τόσο γρήγορα που κανείς θνητός δεν υπήρχε περίπτωση να το φτάσει). Ο Ηρακλής όμως δε δειλίασε. Ξεκίνησε για το βουνό και άρχισε το κυνηγητό. Έναν ολόκληρο χρόνο κυνηγούσε την ελαφίνα μέχρι που το ζώο κουράστηκε και σταμάτησε να πιει νερό. Εκεί την έπιασε και την πήγε στον Ευρυσθέα.

Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή του μύθου, όταν το ελάφι μπήκε στον ποταμό Λάδωνα για να περάσει απέναντι, ο Ηρακλής το πλήγωσε στο πόδι με ένα βέλος του. Στον δρόμο για τις Μυκήνες τον συνάντησαν η θυμωμένη Άρτεμη και ο αδελφός της ο Απόλλωνας. Ο Ηρακλής τούς εξήγησε ότι θα έδειχνε την ελαφίνα στον Ευρυσθέα και μετά θα την ελευθέρωνε, οπότε τον άφησαν να φύγει για να ολοκληρώσει τον άθλο του.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1. Το βουνό στο οποίο τριγυρνούσε η ιερή ελαφίνα της Άρτεμης.
2. Η Άρτεμη ήταν η θεά του ...
3. Η ιερή ελαφίνα είχε... κέρατα.
4. Επίσης, είχε ... σπλές.
5. Ο Ευρυσθέας ζήτησε από τον Ηρακλή να του φέρει την ελαφίνα
6. Η Ταϋγέτη, η κόρη του ..., έδωσε το ζώο στην Άρτεμη.
7. Ο Ηρακλής κυνηγούσε την ελαφίνα έναν ολόκληρο

ΑΝΣΕΙΣ
1. ΚΕΡΝΕΙΑ, 2. ΚΥΝΗΤΟΥ, 3. ΧΡΥΣΑ,
4. ΧΑΛΚΙΝΕΣ, 5. ΖΟΝΤΑΝΗ,
6. ΑΤΛΑΝΤΑ, 7. ΧΡΟΝΟ

- Παρατήρησε τις παραστάσεις στα δύο αγγεία. Πώς παρουσιάζεται ο Ηρακλής;

Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο

- Πώς έπιασε ο Ηρακλής την ελαφίνα σύμφωνα με τους αρχαίους καλλιτέχνες;

Παρίσι, Μουσείο του Λούβρου

Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, ένας αρχαίος ιστορικός, έγραψε γι' αυτόν τον άθλο:

Μετά δε ταύτ' έλαβε πρόσταγμα την χρυσόκερων μεν ούσαν ελάφον, [...] αγαγείν. [...] πλην άνευ βίας και κινδύνων διά της κατά την ψυχήν αγχινοίας τον άθλον τούτον κατειργάσαστο...

«Στη συνέχεια (ο Ηρακλής) πήρε διαταγή να φέρει το χρυσοκέρατο ελάφι [...]. Αυτό τον άθλο όμως τον έκανε χωρίς βία και κινδύνους, μόνο με την εξυπνάδα του».

- Εξήγησε τη φράση «χωρίς βία και κινδύνους, μόνο με την εξυπνάδα του».
- Παρατήρησε τις λέξεις στα αρχαία ελληνικά και σύγκρινέ τις με την απόδοσή τους στα νέα ελληνικά. Πόσες είναι ίδιες ή σχεδόν ίδιες;

- ▶ Παρατήρησε τον χάρτη της Πελοποννήσου και κύκλωσε την περιοχή στην οποία ζούσε η αγαπημένη ελαφίνα της Άρτεμης. Έπειτα, συμβούλεψου το διαδίκτυο ή κάποιον χάρτη, βρες πού είναι οι Μυκήνες και σημείωσέ τις παρακάτω.

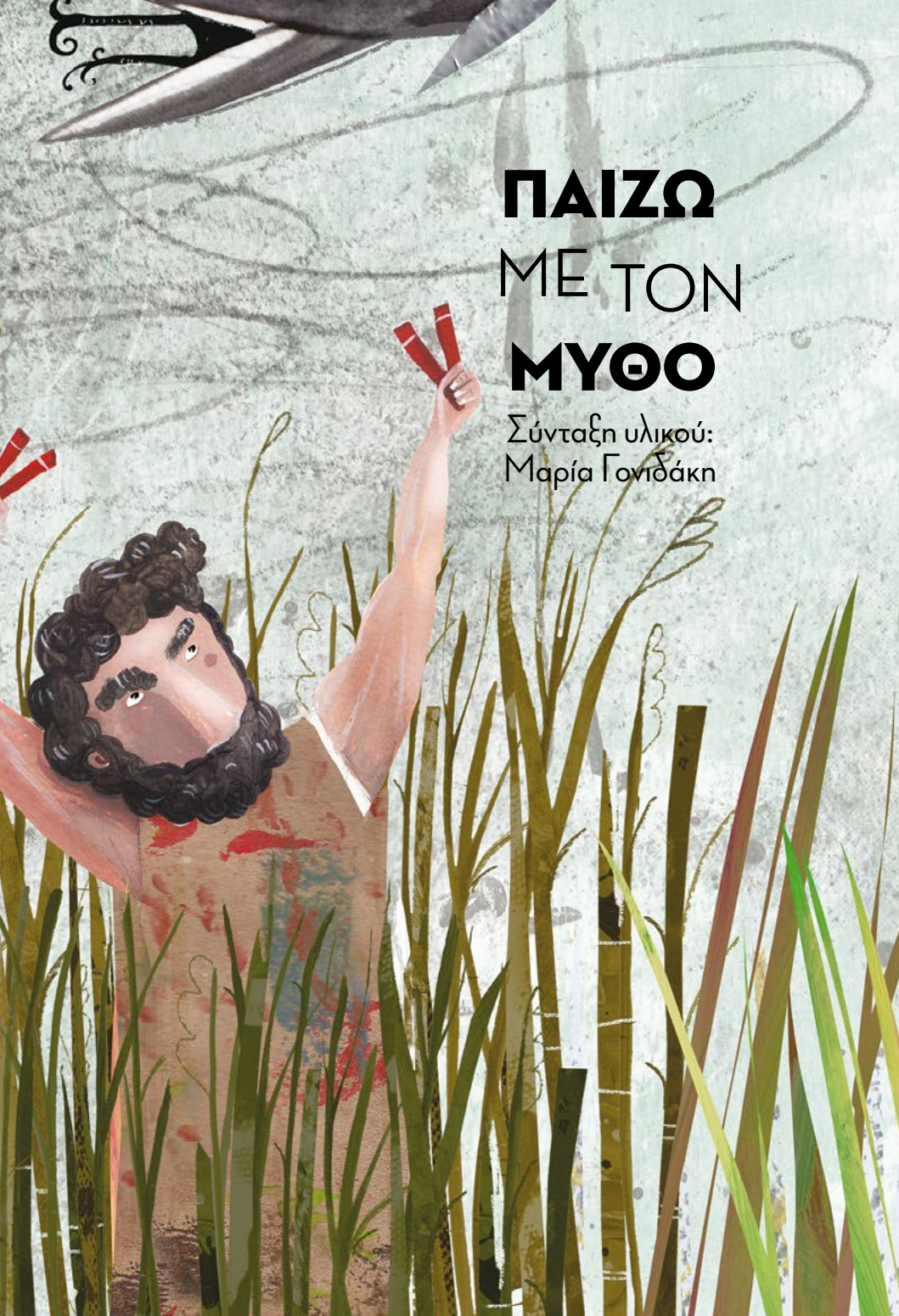

- ▶ Δες πώς ζωγράφισε την ελαφίνα η εικονογράφος του βιβλίου. Έπειτα ζωγράφισέ τη όπως τη φαντάζεσαι να τρέχει στα βουνά της Πελοποννήσου χρησιμοποιώντας τα αγαπημένα σου χρώματα.

ΟΙ ΣΥΜΦΑΛΙΔΕΣ
ΟΡΝΙΘΕΣ

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ...

ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία, του αρχηγού των θεών, και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας.

Αντιμετώπισε άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ: ΤΙΣ ΣΤΥΜΦΑΛΙΔΕΣ ΟΡΝΙΘΕΣ

Στην περιοχή που βασιλεύε ο Ευρυσθέας υπήρχε μια λίμνη, η Στυμφαλία. Η περιοχή γύρω από τη λίμνη ήταν εύφορη με θάμνους και πολλά δέντρα. Εκεί κρύβονταν τα φοβερά πουλιά, οι Στυμφαλίδες Όρνιθες (όρνιθα = πουλί).

Γιατί ήταν φοβερά αυτά τα πουλιά; Επειδή έτρωγαν κρέας, κι όχι μόνο των ζώων αλλά και των ανθρώπων. Και να πώς έβρισκαν την τροφή τους: Είχαν ψηλά πόδια και σιδερένια ράμφη και νύχια. Οι φτερούγες τους ήταν κι αυτές σιδερένιες (ή χάλκινες, σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή του μύθου). Από τις φτερούγες τους εκτόξευαν τα φτερά τους σαν βέλη και σκορπούσαν τον θάνατο. Οι κάτοικοι των περιοχών γύρω από τη λίμνη υπέφεραν γιατί τα πουλιά ήταν τόσο πολλά που όταν πετούσαν στον ουρανό έκρυβαν τον ήλιο! Απ' όπου περνούσαν αφάνιζαν τα πάντα.

Για να σταματήσει η καταστροφή, ο Ευρυσθέας ανέθεσε στον Ηρακλή να σκοτώσει αυτά τα πουλιά ή τουλάχιστον να τα διώξει μακριά. Έτσι, ο Ηρακλής πήρε το τόξο, τα βέλη του, και πήγε στη λίμνη. Τα πουλιά όμως ήταν κρυμμένα στη γύρω βλάστηση. Η Αθηνά βρέθηκε πάλι στο πλευρό του αγαπημένου της ήρωα και του έδωσε τη λύση: δύο χάλκινα κρόταλα φτιαγμένα από τον Ήφαιστο. Τα πουλιά μόλις άκουσαν τον δυνατό ήχο βγήκαν από τις κρυψώνες τους και ο Ηρακλής άρχισε να τα σκοτώνει με τα δηλητηριασμένα από το αίμα της Λερναίας Ύδρας βέλη του. Σκότωσε πολλά πουλιά, τα περισσότερα όμως ξέφυγαν και πήγαν στο νησί του Άρη.

ΣΚΕΨΟΥ ΚΙ ΑΥΤΟ

Αυτός ο άθλος, όπως και η εξόντωση της Λερναίας Ύδρας, είναι πιθανό να συνδέεται με την προσπάθεια του ανθρώπου να απαλλαγεί από τα έλη και τους βάλτους που υπήρχαν γύρω από τις λίμνες και προκαλούσαν σοβαρές ασθένειες.

ΜΕΣΟΣΤΙΧΙΑΔΑ

► Όταν συμπληρώσεις τις λέξεις, θα σχηματιστεί κάθετα το όνομα της λίμνης στην οποία πήγε ο Ηρακλής για να κάνει αυτόν τον άθλο.

1. Τα φτερά των πουλιών που σκότωσε ο Ηρακλής ήταν ...
2. Αυτός ο θεός έφτιαξε τα κρόταλα που χρησιμοποίησε ο Ηρακλής.
3. Η γη γύρω από τη λίμνη ήταν ...
4. Αυτός είναι ο ... από τους δώδεκα άθλους του Ηρακλή.
5. Τα ... των πουλιών ήταν σιδερένια.
6. Όσα πουλιά δε σκότωσε ο Ηρακλής πήγαν στο νησί του ...
7. Τα κρόταλα του Ηρακλή ήταν ...
8. Οι Στυμφαλίδες Όρνιθες ήταν τόσο πολλές που όταν πετούσαν έκρυβαν τον ...
9. Αυτή η θεά βοήθησε τον Ηρακλή.

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____
6.	_____
7.	_____
8.	_____
9.	_____

- ▶ Παρατήρησε την παράσταση από ένα αρχαιοελληνικό αγγείο.
- Ποιος είναι ο ήρωας που εικονίζεται; Ποια στοιχεία της παράστασης μας βοηθούν να τον αναγνωρίσουμε;

- ▶ Ο αρχαίος καλλιτέχνης και η σύγχρονη εικονογράφος ζωγραφίζουν –ο καθένας με τον δικό του τρόπο– την ίδια σκηνή από τον άθλο με τις Στυμφαλίδες Όρνιθες.
- Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές βλέπεις στις δύο παραστάσεις;

Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο

ΘΥΜΗΣΟΥ

Μελανόμορφος ρυθμός: μια τεχνική διακόσμησης των αρχαίων αγγείων σύμφωνα με την οποία οι μορφές είναι σε μαύρο χρώμα και το βάθος στο χρώμα του πηλού.

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ!

- Γράψε κάτω από κάθε λέξη όσες περισσότερες λέξεις μπορείς από την ίδια οικογένεια (απλές ή σύνθετες).
Αν δυσκολευτείς συμβουλέψου το λεξικό σου.

ΟΡΝΙΘΕΣ

.....
.....
.....
.....
.....

ΚΡΟΤΑΛΑ

.....
.....
.....
.....
.....

ΚΑΛΑΜΙΑ

.....
.....
.....
.....
.....

ΜΑΘΕ ΚΙ ΑΥΤΟ

Ο ΟΡΝΙΣ - ΤΟΥ ΟΡΝΙΘΟΣ = ΤΟ ΠΟΥΛΙ

Ο σπουδαίος ποιητής της αρχαιότητας, ο Αριστοφάνης, έγραψε μια κωμωδία με τίτλο «Όρνιθες». Σε αυτήν δύο Αθηναίοι φεύγουν από την πόλη τους και, καθώς αναζητούν το ιδανικό μέρος για να μείνουν, γνωρίζουν τον κόσμο των πουλιών και τα πείθουν να φτιάξουν στον ουρανό μια πόλη ανάμεσα σε θεούς και ανθρώπους. Έτσι, δεν μπορούσε να ανέβει στους θεούς η μυρωδιά από τις θυσίες των ανθρώπων και οι θεοί ήταν αναγκασμένοι να πληρώνουν φόρο.

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΩ!

- Μπορεί οι Στυμφαλίδες Όρνιθες να προκαλούσαν μεγάλο κακό στην Πελοπόννησο, όμως τα πουλιά είναι πολύτιμο κομμάτι της πανίδας κάθε τόπου και οφείλουμε να τα προστατεύουμε.

- Επισκέψου την ιστοσελίδα της **Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας: www.ornithologiki.gr**

Σε αυτήν θα βρεις:

- Πολλές πληροφορίες για τα πουλιά της Ελλάδας καθώς και κατάλογο με τα σπάνια πουλιά που ζουν στη χώρα μας.
- Πληροφορίες για τους βιότοπους και τις σημαντικές περιοχές για τα πουλιά της Ελλάδας.
- Τις δράσεις της Εταιρείας για την προστασία των απειλούμενων ειδών και των βιοτόπων τους.
- Ενημέρωσε το σχολείο ή την τάξη σου για τις δράσεις της Εταιρείας και παρακίνησέ τους να συμμετάσχετε σε προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που οργανώνει η Εταιρεία.
- Γίνε μαζί με τους γονείς σου εθελοντής στις δράσεις που σας ταιριάζουν.

οι στάβλοι του
Αυξεία

ΠΑΙΖΩ ΜΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ

Σύνταξη υλικού:
Μαρία Γονιδάκη

ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ...

ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, της κόρης του βασιλιά των Μυκηνών, είναι ο μεγαλύτερος ήρωας της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Αντιμέτωπος άγρια θηρία, τέρατα, κακούς βασιλιάδες και βοήθησε τους ανθρώπους δείχνοντάς τους τον δρόμο της καλοσύνης και της αγάπης.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΤΟ ΑΘΛΟ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ: ΤΟΥΣ ΣΤΑΒΛΟΥΣ ΤΟΥ ΑΥΓΕΙΑ

Για αυτόν τον άθλο ο Ηρακλής δεν πήγε πολύ μακριά. Πετάχτηκε για λίγο στην Ήλιδα, δηλαδή στα βορειοδυτικά της Πελοποννήσου.

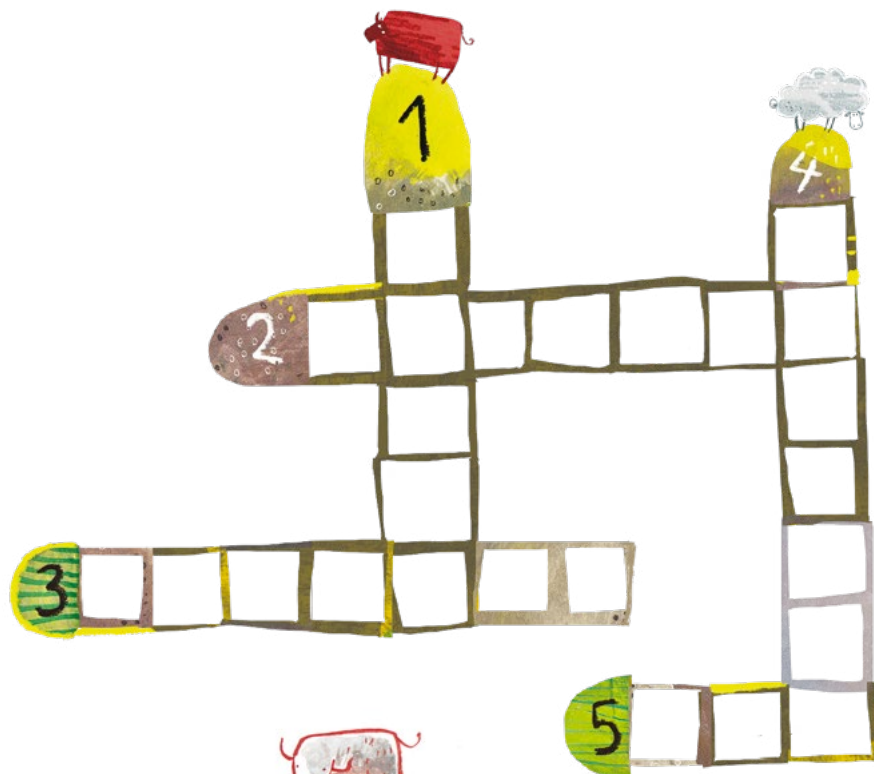
Στην Ήλιδα βασίλευε ο Αυγείας. Αυτός ήταν γιος του θεού Ήλιου (άλλοι λένε ότι ήταν γιος του Ηλείου). Ήταν πολύ πλούσιος (μέχρι και θησαυροφυλάκιο είχε χτίσει για να φυλάει τα πλούτη του!) και είχε πολλά κοπάδια, κυρίως από βόδια και πρόβατα. Ήταν τόσο πολλά που είχαν απλωθεί σε μια μεγάλη περιοχή ανάμεσα σε δύο ποτάμια, τον Αλφειό και τον Πηνειό. Η κοπριά τους ήταν αδύνατο να καθαριστεί από τους υπηρέτες του Αυγεία. Έτσι, έφτανε να σχηματίζει ολόκληρους λόφους. Εξαιτίας της βρομιάς καταστρέφονταν οι καλλιέργειες και οι άνθρωποι αρρώσταναν.

Ο Ευρυσθέας δε ζήτησε από τον Ηρακλή να καθαρίσει απλώς τους στάβλους. Έπρεπε να το κάνει σε μία μόνο ημέρα. Κι αυτό που φαινόταν ακατόρθωτο, ο ήρωάς μας το κατάφερε όχι με τη δύναμη των χεριών του αυτή τη φορά, αλλά με τη δύναμη του μυαλού του. Χρησιμοποίησε τη δύναμη του νερού, ενός από τα σημαντικότερα στοιχεία της φύσης: έσκαψε δύο βαθιά χαντάκια (ή σύμφωνα με άλλη εκδοχή ένα χαντάκι) που περνούσαν μέσα από τους στάβλους και έφταναν στα δύο ποτάμια. Έστρεψε το νερό των ποταμών μέσα στα χαντάκια και η κοπριά σε λίγες ώρες ήταν στη θάλασσα.

Όταν ο Ηρακλής στην αρχή πήγε στον Αυγεία και του είπε ότι μπορούσε να καθαρίσει τους στάβλους, ο Αυγείας δέχτηκε να τον ανταμείψει με ένα μέρος από το βασίλειό του ή με το $\frac{1}{10}$ από τα κοπάδια του. Μετά την ολοκλήρωση του άθλου, ο Αυγείας, με διάφορες δικαιολογίες, αρνήθηκε να του δώσει την αμοιβή. Έτσι, ο Ηρακλής, αφού πήγε στις Μυκήνες για να ενημερώσει τον Ευρυσθέα ότι πέτυχε και σε αυτόν τον άθλο, συγκέντρωσε στρατό και επιτέθηκε στους Ηλείους. Τους νίκησε, σκότωσε τον Αυγεία και, για να θυμούνται αυτή την εκστρατεία, καθιέρωσε τους αγώνες στην Ολυμπία προς τιμή του Δία, δηλαδή τους γνωστούς σε όλους μας Ολυμπιακούς Αγώνες!

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1. Ο πατέρας του Αυγεία.
2. Ο Ηρακλής χρησιμοποίησε το νερό του ποταμού ...
3. Η κοπριά έπεσε στη ...
4. Στην περιοχή της Ήλιδας υπήρχε πολύ άσχημη ... εξαιτίας της κοπριάς από τους στάβλους.
5. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες γίνονταν προς τιμή του ...

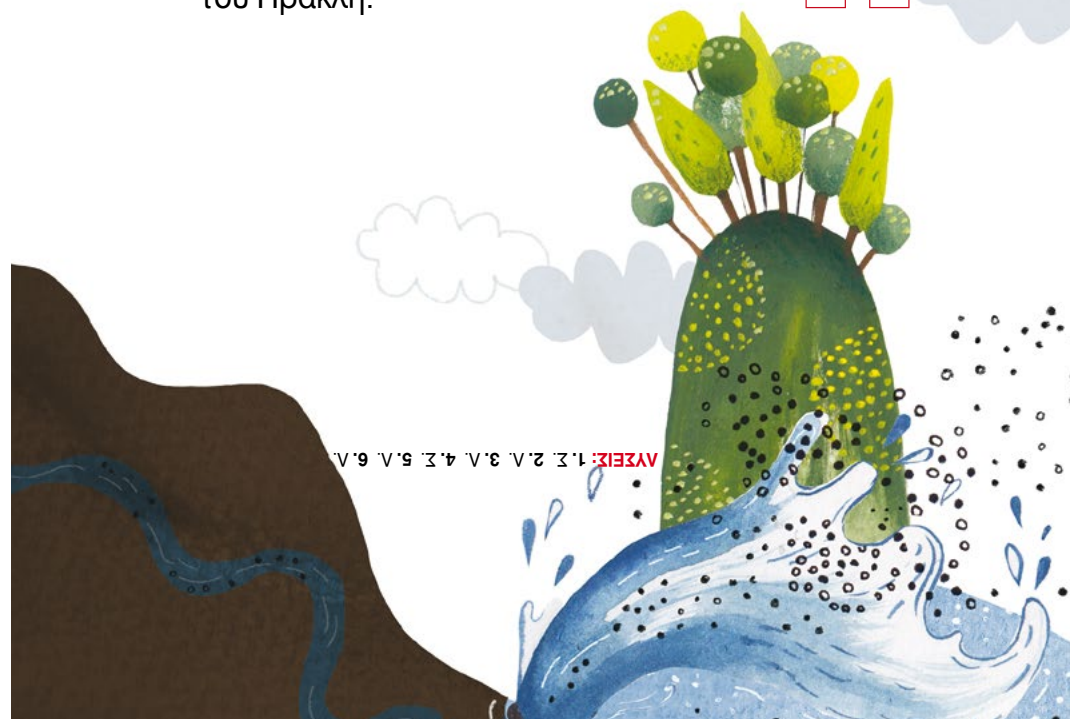

ΑΥΣΕΙΣ: 1. ΗΛΙΟΣ, 2. ΑΝΦΕΙΟΥ, 3. ΘΑΛΑΣΣΑ, 4. ΜΥΡΩΔΙΑ 5. ΔΙΑ.

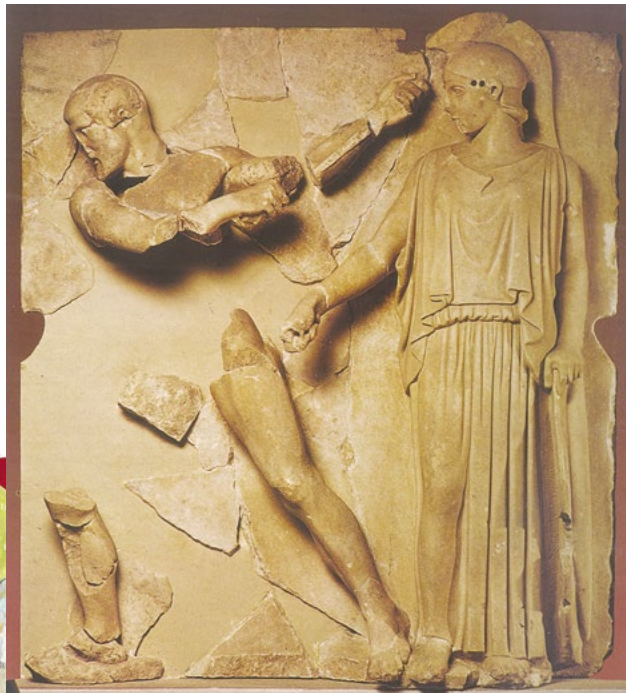
ΣΩΣΤΟ Ή ΛΑΘΟΣ;

Σ Λ

1. Η Ήλιδα ήταν στον σημερινό νομό Ηλείας. ☐ ☐
2. Οι υπηρέτες του Αυγεία προλάβαιναν να καθαρίζουν τους στάβλους. ☐ ☐
3. Ο Ηρακλής και σε αυτό τον άθλο έδειξε τη σωματική του δύναμη. ☐ ☐
4. Ο Αυγείας του έταξε να του δώσει το $\frac{1}{10}$ από τα κοπάδια του. ☐ ☐
5. Ο Ηρακλής έκανε αυτόν τον άθλο σε μία ώρα. ☐ ☐
6. Αυτός ήταν ο τελευταίος άθλος του Ηρακλή. ☐ ☐

- Παρατήρησε την παρακάτω γλυπτή παράσταση από τον ναό του Δία στην Ολυμπία (και τη μοναδική που παρουσιάζει αυτόν τον άθλο του Ηρακλή). Προσπάθησε να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:
- Τι κρατάει ο Ηρακλής και γιατί;
 - Ποια είναι η γυναικεία μορφή δίπλα του;
 - Ποια αντίθεση στην έκφραση των δύο προσώπων παρατηρείς;
 - Συμφωνεί η παρουσίαση του μύθου από τον αρχαίο καλλιτέχνη με την εκδοχή που γνωρίζουμε από τις γραπτές πηγές;

Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο

- Αφού δεις πώς παρουσιάζει η σύγχρονη εικονογράφος τους στάβλους του Αυγεία κατά τον καθαρισμό τους, ζωγράφισε τη δική σου εκδοχή.

- ▶ Ο μύθος του Ηρακλή για τον καθαρισμό των στάβλων πιστεύεται ότι συνδέεται είτε με μια αλλαγή της πορείας του ποταμού Πηνείου από φυσικά αίτια είτε με τις προσπάθειες των ανθρώπων να κατασκευάσουν τεχνητά κανάλια ώστε να τροφοδοτούν τα χωράφια τους με νερό και να αναπτύσσονται τα φυτά που καλλιεργούν (άρδευση).
- ▶ Αναζήτησε στην εγκυκλοπαίδεια ή στο διαδίκτυο πληροφορίες:
 - για την **ιστορία της άρδευσης** στη γη: πότε συναντάμε τα πρώτα αρδευτικά έργα, σε ποιους πολιτισμούς [Αίγυπτος, Μεσοποταμία, Ελλάδα (Κνωσός)];
 - για τη **σημασία της άρδευσης**: **θετικά** στοιχεία (αύξησε τη γεωργική παραγωγή), **αρνητικά** στοιχεία (η υπερβολική άντληση νερού στερεύει τους ποταμούς, τις λίμνες).
 - Πώς ποτίζουμε σήμερα τις καλλιέργειές μας; Γίνεται σωστή διαχείριση του νερού;
 - Με ποιους άλλους τρόπους αξιοποιούμε τη δύναμη του νερού; Τι γνωρίζεις για τα **υδροηλεκτρικά** εργοστάσια;

- ▶ Ένας από τους μύθους που σχετίζονται με την ίδρυση των Ολυμπιακών Αγώνων είναι και ο άθλος του Ηρακλή στους στάβλους του Αυγεία.
- ▶ Αναζήτησε πληροφορίες για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαιότητα.
 - Κάθε πότε γίνονταν, πού, ποια αγωνίσματα περιλάμβαναν;
 - Τι ήταν η ολυμπιακή εκεχειρία;

